

OBSAH

ÚVOD	15
1 ČÁST OBECNÁ	19
1. 1 LÉČBA PSYCHICKÝCH PORUCH U DĚTÍ A ADOLESCENTŮ	20
1. 1. 1 Úvod	20
1. 1. 2 Terapeutické přístupy u vybraných duševních poruch v dětském věku	21
1. 2 PRAKTICKÁ APLIKACE FARMAK A ETICKÉ ASPEKTY LÉČBY PSYCHOFARMAKY U DĚTÍ A DOSPÍVAJÍCÍCH	26
1. 3 VÝVOJOVÉ ZVLÁŠTNOSTI PEDIATRICKÉ PSYCHOFARMAKOLOGIE	29
1. 3. 1 Věkem dané rozdíly klinických účinků psychotropních látek	29
1. 3. 2 Prenatální a perinatální období	32
1. 3. 3 Závěr	33
1. 4 ÚČINKY LÉKŮ NA KOGNITIVNÍ FUNKCE A TESTY	37
1. 4. 1 Pozornost	37
1. 4. 2 Verbální učení	37
1. 4. 3 Kognitivní styl	38
1. 4. 4 Krátkodobá paměť	38
1. 4. 5 Inteligence	38
1. 4. 6 Vjemové funkce (různé testy)	39
1. 4. 7 Závěr	40
1. 5 DROGOVÉ ZÁVISLOSTI SE ZVLÁŠTNÍM ZŘETELEM K DĚTSKÉMU A ADOLESCENTNÍMU VĚKU (<i>J. Heller</i>)	42
1. 5. 1 Základní látky našeho trhu s drogami	43
1. 5. 2 Osobnostní struktura	46
1. 5. 3 Prostředí	47
1. 5. 4 Péče o závislé	49
1. 5. 5 Signály zneužívání návykových látek pro dětského a dorostového lékaře a dětského psychiatra	50
2 ČÁST SPECIÁLNÍ	56
2. 1 NEUROLEPTIKA V DĚTSKÉ A DOROSTOVÉ PSYCHIATRII	58
2. 1. 1 Farmakologické charakteristiky podávání neuroleptik v dětském a dorostovém věku	58

2. 1. 2 Absence a distribuce	58
2. 1. 3 Nežádoucí účinky neuroleptik u dětí a adolescentů	59
2. 1. 4 Dlohodobé podávání – pozdní nežádoucí účinky	62
2. 1. 5 Neuroleptika užívaná v dětské a dorostové psychiatrii	64
2. 2 STIMULANCIA	67
2. 2. 1 Úvod	67
2. 2. 2 Struktura	67
2. 2. 3 Farmakologie	68
2. 2. 4 Klinické účinky	68
2. 2. 5 Centrální nervová soustava	69
2. 2. 6 Kardiovaskulární systém	69
2. 2. 7 Svalový a kosterní systém	69
2. 2. 8 Hladké svalstvo	69
2. 2. 9 Renální systém	69
2. 2. 10 Žaludek	70
2. 2. 11 Metabolický systém	70
2. 2. 12 Aktivita	70
2. 2. 13 Psycho- a elektrofyziologické účinky	70
2. 2. 14 Kognitivní funkce a výkon	70
2. 2. 15 Inteligenční kvocient	71
2. 2. 16 Specifické kognitivní funkce	71
2. 2. 17 Souhrn	71
2. 2. 18 Akademická výkonnost	71
2. 2. 19 Chování	72
2. 2. 20 Osobnost	72
2. 2. 21 Nálada	72
2. 2. 22 Predikce klinické reakce	72
2. 2. 23 Vedlejší účinky	72
2. 2. 24 Krátkodobé účinky	73
2. 2. 25 Dlohodobé účinky	73
2. 2. 26 Interakce stimulancí s jinými léky	73
2. 2. 27 Interakce s jinými typy terapií	73
2. 2. 28 Klinické indikace a kontraindikace použití stimulancí	74
2. 3 FARMAKOLOGICKÉ CHARAKTERISTIKY PODÁVÁNÍ TRICYKlickÝCH ANTIDEPRESIV V DĚTSKÉM A ADOLESCENTNÍM VĚKU	78
2. 3. 1 Absorpce	78
2. 3. 2 Maximální koncentrace v plazmě	78
2. 3. 3 Distribuce	78
2. 3. 4 EEG	78
2. 3. 5 Autonomní systém	78
2. 3. 6 Kardiovaskulární systém	79
2. 3. 7 Kognitivní funkce a centrální nervový systém	79
2. 3. 8 Nežádoucí účinky	79
2. 3. 9 Dlohodobé podávání antidepresiv	79

2. 3. 10	Jednotlivá antidepresiva užívaná v dětském a adolescentním věku a jejich indikace a dávkování	80
2. 4	INHIBITORY RE-UPTAKU SEROTONINU (SSRI) A INHIBITORY MONOAMI- -NOOXIDÁZY (MAO) V DĚTSKÉ A DOROSTOVÉ PSYCHIATRII	85
2. 4. 1	Inhibitory re-uptaku serotoninu (SSRI)	85
2. 4. 2	Deprese	85
2. 4. 3	Obsedantně-kompulzivní porucha	85
2. 4. 4	Tourettův syndrom	86
2. 4. 5	Anorexia nervosa (mentální anorexie)	86
2. 4. 6	Bulimia nervosa	86
2. 4. 7	Hyperkinetický syndrom (ADHD)	86
2. 4. 8	Sociální fobie	86
2. 4. 9	Kazuistická sdělení u syndromu Praderova-Williho	86
2. 4. 10	Rizika lékových reakcí	86
2. 4. 11	Nežádoucí účinky SSRI	88
2. 4. 12	Inhibitory monoaminooxidázy	88
2. 4. 13	Klinické studie inhibitorů MAO v dětství a v adolescenci	89
2. 4. 14	Poznámky ke klinickému užívání inhibitorů MAO v dětském a adolescentním věku	90
2. 4. 15	Lékové interakce	90
2. 5	ANXIOLYTIKA V DĚTSKÉ A DOROSTOVÉ PSYCHIATRII	92
2. 5. 1	Nežádoucí účinky	95
2. 6	LITHIUM V DĚTSKÉ A DOROSTOVÉ PSYCHIATRII	101
2. 6. 1	Indikace	101
2. 6. 2	Mechanismus účinku	101
2. 6. 3	Farmakokinetika	101
2. 6. 4	Kontraindikace podávání lithia u dětí	102
2. 6. 5	Lithiová intoxikace	102
2. 6. 6	Nežádoucí účinky	102
2. 6. 7	Nejdůležitější lékové interakce lithia	102
2. 6. 8	Pravidla pro klinické použití lithia	103
2. 7	KARBAMAZEPIN	105
2. 7. 1	Mechanismus účinku	105
2. 7. 2	Antiepileptická účinnost	105
2. 7. 3	Užití v dětské a dorostové psychiatrii	106
2. 8	OSTATNÍ PSYCHOFARMAKA UŽÍVANÁ V DĚTSKÉ A DOROSTOVÉ PSYCHIATRII	109
2. 8. 1	Kyselina valproová	109
2. 8. 2	Opioví antagonisté – naltrexon	109
2. 8. 3	Beta-adrenergní blokátory	109

3 ČÁST KLINICKÁ	112
3. 1 DEFICIT POZORNOSTI U HYPERAKTIVNÍCH DĚTÍ	114
3. 1. 1 Primární charakteristika: deficit pozornosti	114
3. 1. 2 Impulzivnost	115
3. 1. 3 Nadměrná aktivita	116
3. 1. 4 Diagnostická kritéria pro ADHD	117
3. 1. 5 Inteligence, akademický výkon a vývoj řeči	119
3. 1. 6 Zdravotní problémy	120
3. 1. 7 Emoční poruchy a poruchy chování	120
3. 1. 8 Sociální vztahy a přisuzované vlastnosti	121
3. 1. 9 Etiologie	121
3. 1. 10 Souhrn	124
3. 1. 11 Doporučená léčba ADHD	124
3. 1. 12 Poradenství pro rodiče a učitele	124
3. 1. 13 Psychofarmakologie	125
3. 1. 14 Modifikace chování	125
3. 1. 15 Závěr	126
3. 2 PORUCHY PŘÍJMU POTRAVY SE ZAMĚŘENÍM NA DĚTSKÝ A ADOLESCENTNÍ VĚK	129
3. 2. 1 Historické poznámky	129
3. 2. 2 Diagnóza	130
3. 2. 3 Dysregulace somatického stavu a poruch příjmu potravy	131
3. 2. 4 Psychofarmakologie poruch příjmu potravy	132
3. 2. 5 Poruchy monoaminových neurotransmiterů	133
3. 2. 6 Antibilimické účinky antidepressiv	134
3. 2. 7 Praktické aspekty podávání psychofarmak u poruch příjmu potravy u dětí a adolescentů	134
3. 3 NADMĚRNÁ ÚZKOSTNOST U DĚTÍ	136
3. 3. 1 Dysfunkční anxieta	136
3. 3. 2 Diagnóza a léčba úzkostné poruchy u adolescentů	137
3. 3. 3 Vývojové aspekty úzkostné poruchy	138
3. 3. 4 Komorbidity	138
3. 3. 5 Rizikové faktory	139
3. 3. 6 Léčba	140
3. 3. 7 Benzodiazepiny	141
3. 3. 8 Klinické zvládnání úzkosti	142
3. 4 INFANTILNÍ AUTISMUS	145
3. 4. 1 Výzkum chování u dětského autismu	147
3. 4. 2 Vývojové aspekty infantilního autismu	148
3. 4. 3 Předpokládané směry dalšího výzkumu	149
3. 4. 4 Škálování	150
3. 4. 5 Psychofarmakoterapie infantilního autismu	153

3. 5 SCHIZOFRENIE DĚTSKÉHO A DOROSTOVÉHO VĚKU	159
3. 5. 1 Schizofrenie dětského a dorostového věku a schizofrenie dospělých	160
3. 5. 2 Vývojové aspekty schizofrenního onemocnění	161
3. 5. 3 Farmakoterapie schizofrenie	163
3. 6 TOURETTŮV SYNDROM	168
3. 6. 1 Historie	168
3. 6. 2 Klinický obraz	168
3. 6. 3 Vývojová charakteristika tikových projevů (tranzitorní a chronické tiky)	168
3. 6. 4 Epidemiologie	169
3. 6. 5 Etiologie	169
3. 6. 6 Perinatální faktory v etiologii	169
3. 6. 7 Postnatální faktory v etiopatogenezi onemocnění	170
3. 6. 8 Farmakoterapie	171
3. 6. 9 Závěr	173
3. 7 OBSEDANTNĚ-KOMPULZIVNÍ PORUCHA V DĚTSTVÍ A ADOLESCENCI	175
3. 7. 1 Epidemiologie a diferenciální diagnóza	175
3. 7. 2 Historické poznámky	175
3. 7. 3 Příčiny podcenění výskytu	177
3. 7. 4 Komorbidita v dospělosti	178
3. 7. 5 Hlavní rysy	178
3. 7. 6 Diferenciální diagnóza	179
3. 7. 7 Dětská obsedantně-kompulzivní porucha	180
3. 7. 8 Epidemiologie	181
3. 7. 9 Fenomenologie a klinické projevy	181
3. 7. 10 Anamnestické údaje a průběh onemocnění	183
3. 7. 11 Komorbidita	183
3. 7. 12 Diferenciální diagnóza a koncepce spektra OCD	184
3. 7. 13 Koncepce obsedantně-kompulzivního spektra	185
3. 7. 14 Asociace s poruchami bazálních ganglií	186
3. 7. 15 Etologický náhled na OCD	187
3. 7. 16 Farmakoterapie OCD u dětí a dorostu	188
3. 8 DEPRESE V DĚTSKÉM A ADOLESCENTNÍM VĚKU (DIAGNOSTIKA A LÉČBA)	192
3. 8. 1 Úvod a historické poznámky	192
3. 8. 2 Vývoj emoční regulace u depresivních dětí	192
3. 8. 3 Genetické aspekty juvenilních afektivních poruch	194
3. 8. 4 Epidemiologie deprese u dětí a adolescentů	195
3. 8. 5 Neuroendokrinní aspekty deprese u adolescentů	196
3. 8. 6 Dětská deprese: klinická fenomenologie a klasifikace	198
3. 8. 7 Suicidální chování dětí a mladistvých	200
3. 8. 8 Vývojové aspekty podávání antidepresiv u dětí	200

3. 8. 9 Praktický průvodce léčbou antidepresivy v dětském a adolescentním věku	202
3. 8. 10 Úloha pedopsychiatra v léčbě depresí dětského a adolescentního věku	205
3. 8. 11 Závěr	207
3. 9 KLINICKÉ PERSPEKTIVY LÉČBY SUICIDÁLNÍHO CHOVÁNÍ U DĚTÍ	
A ADOLESCENTŮ	216
3. 9. 1 Psychoterapeutický kognitivní přístup	216
3. 9. 2 Intervence, stabilizující prostředí, v němž mladistvý žije	217
3. 9. 3 Psychofarmakoterapie	218
3. 9. 4 Závěr	218
3. 10 PORUCHY CHOVÁNÍ	221
3. 10. 1 Definice	221
3. 10. 2 Longitudinální studie	221
3. 10. 3 Sociální faktory	222
3. 10. 4 Další etiologické charakteristiky	222
3. 10. 5 Genetická výbava a antisociální chování u problémových dětí	222
3. 10. 6 Předpovědi poruch chování podle raného temperamentu	223
3. 10. 7 Kontinuita a přetrvávání asociálních vzorců chování	223
3. 10. 8 Genetické aspekty asociálního chování u adolescentů a dospělých	224
3. 10. 9 Závěry a směrnice pro budoucnost	225
3. 10. 10 Farmakoterapie poruch chování	226
3. 10. 11 Závěr	228
3. 11 ENURESIS NOCTURNA (NOČNÍ POMOČOVÁNÍ)	230
3. 11. 1 Farmakoterapie enurézy (enuresis nocturna et diurna)	231
3. 11. 2 Závěr	232
3. 12 MENTÁLNÍ RETARDACE (DUŠEVNÍ OPOŽDĚNÍ)	234
3. 12. 1 Behaviorální přístupy k podnícení pozitivního chování mentálně retardovaných dětí	235
3. 12. 2 Adaptace rodiny na mentálně retardované dítě, vztahy mezi lékařskými profesionály a rodinou dítěte postiženého mentální retardací	236
3. 12. 3 Farmakoterapie mentální retardace	238
3. 12. 4 Závěr	240
4 STRUKTUROVANÁ VYŠETŘENÍ A ŠKÁLOVACÍ POSTUPY (MANUÁL POSUZOVAČÍCH STUPNIC UŽÍVANÝCH V DĚTSKÉ PSYCHIATRII)	244
4. 1 STRUKTUROVANÉ PSYCHIATRICKÉ VYŠETŘENÍ B. FISHOVÉ	246

ÚVOD

- 4. 2 BELLEVUESKÝ DOTAZNÍK DEPRESE
(THE BELLEVUE INDEX OF DEPRESSION, BID) 259
  - 4. 2. 1 Instrukce pro vyšetřujícího 259
  - 4. 2. 2 Vyšetření dítěte 259
  - 4. 2. 3 BID 259
  - 4. 2. 4 Instrukce pro rodiče 261
  - 4. 2. 5 Bellevueský dotazník deprese – otázky pro děti 261
  - 4. 2. 6 Bellevueský dotazník deprese – otázky pro rodiče 263

- 4. 3 REVIDOVANÁ ŠKÁLA POZNANSKÉ A KOL. (1984) 270
  - 4. 3. 1 Úvod 270
  - 4. 3. 2 Jednotlivé položky 270
  - 4. 3. 3 Revidovaná škála Poznanské (Children’s Depression Rating Scale, Revised, CDRS-R) 276

- 4. 4 DOTAZNÍK DĚTSKÝCH DEPRESÍ
(CDI, CHILDREN’S DEPRESSION INVENTORY) 284
  - 4. 4. 1 Instrukce a text testu 284
  - 4. 4. 2 Instrukce k vyhodnocení testu 287

- 4. 5 DOTAZNÍK PRO RODIČE (CPQ – CONNERS INSTRUKCE) 296
  - 4. 5. 1 Dotazník pro rodiče (CPQ – Connors test) 296

- 4. 6 TEST CONNERSOVÉ: DOTAZNÍK PRO UČITELE 301
  - 4. 6. 1 Dotazník pro učitele 301

- 4. 7 MANUÁL PRO NEUROLOGICKÉ VYŠETŘENÍ SUTILNÍCH PŘÍZNAKŮ
(PANESS, PHYSICAL AND NEUROLOGICAL EXAMINATION
FOR SUTLE SIGNS) 304
  - 4. 7. 1 Úvod 304
  - 4. 7. 2 Materiály a potřebné vybavení 305
  - 4. 7. 3 Zadání a vyhodnocení 305
  - 4. 7. 4 Obecné instrukce pro položky s přesným časovým měřením 310
  - 4. 7. 5 Instrukce pro skórování (přepis poznámek do standardního
záznamového archu) 314

- 4. 8 LEYTONSKÝ DOTAZNÍK OBSEDANTNĚ-KOMPULZIVNÍCH PORUCH –
DĚTSKÁ VERZE 319
  - 4. 8. 1 Úvod 319
  - 4. 8. 2 Část 1: Skóre „Ano“ 319
  - 4. 8. 3 Část 2: Skóre „odporu“ 320
  - 4. 8. 4 Část 3: „Interferenční“ skóre 320
  - 4. 8. 5 Leytonský dotazník obsedantně-kompulzivních poruch
– dětská verze 321

- 4. 9 DOTAZNÍK DĚTSKÉ MANIFESTOVANÉ ÚZKOSTNOSTI 324
  - 4. 9. 1 Úvod 324

4. 9. 2 Dotazník dětské manifestované úzkostnosti (verze pro rodiče)	325
4. 9. 3 Dotazník dětské manifestované úzkostnosti (verze pro děti)	328
4. 10 MENTÁLNÍ ANOREXIE	333
4. 10. 1 Test postoje k jídlu (Eating Attitudes Test)	333
4. 11 DOTAZNÍK STRAVOVACÍCH PORUCH	336
4. 11. 1 Dotazník stravovacích poruch (Eating disorder inventory, EDI)	336
5 OBRAZOVÁ PŘÍLOHA A JEJÍ INTERPRETACE	342
REJSTŘÍK	393